ቃለ-መሓትት ምስ መሓመድ ኣደም ኣርታዓ፣
ኣባል ፈጻሚ ቤት ጽሕፈት ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራ

ብሚኪኤል ኣብርሃ

ኣብ ዝሓለፈ ወርሒ ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራ ምስ ብካብ ብሄራት ናራን ኩናማን ዝቖመ ደሞክራስያዊ ተቓውሞ ምንቅስቓስ ኤርትራ-ጋሽ ሰቲት፤ ዕዉት ናይ ምጽንባር ስምምዕ ዛዚሙ። ንጉጅለ ልኡኽ ናይ ሰ.ህ.ኤ. ዝመርሐ ኣቶ መሓመድ ኣደም ኣርታዓ፤ ኣባል ሰክረታርያን ሓላፊ ናይ ምልዕዓልን ምልመላን ቤት ጽሕፈት እዩ። ሚክኤል ኣብራሃ ብስልክን ኢ-መይልን ረኺቡ ብዛዕባ'ቲ ናብ ምጽንባር ዘብጽሐ መስርሕ ከብርሃሉ ሓቲቱዎ ዝሃቦ መልሲ ቀጺሉ እነሆ።

ሕቶ፡ ኣብዚ ቀረባ እዋን ንወከልቲ ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራ መሪሕካ ምስ ወከልቲ ምንቅስቓስ ደሞክራስያዊ ተቓውሞ ኤርትራ ጋሽ ሰቲት ኣብ ካርቱም ናይ ምጽንባር ዘተ ኣካይድኩም። እቲ ናይ ምጽንባር ዘተ ብኸመይ ብዓወት ክዛዘም ከምዝበቕዐ'ዶ ክትገልጸልና ምኽኣልካ?

ርኽክብን ዘተን ምስ ምንቅስቓስ ዲሞክራስያዊ ተቓውሞ ኤርትራ-ጋሽ ሰቲት፡ ካብ ግዜ ምምስራት ናይቲ ምንቅስቓስ ኣትሒዙ ዝጀመረ እኳ እንተኾነ፡ እቲ ርክብ ዝያዳ እናሓየለን እናማዕበለን ክመጽእ ዝጀመረ ግን፡ ድሕሪ 2006 ማለት፡ ድሕሪ ሻዱሻይ ጉባኤ ተ.ሓ.ኤ-ሰውራዊ ባይቶ እዩ ኔሩ። ብፍላይ ድሕሪ ቀዳማይን መስራቲ ጉባኤን ሰልፊ ህዝቢ ፡ኑቲ ዝተለዓልናሉ ሓድነት ናይ ምርግጋጽ መስርሕ ቅደሚ መደምደምታ ምብጻሕና ኣገደስቲ ባእታታት ሓድነት፤ ኣገዳሲ ቅድመ-ኩነት ምዃኑ ስለዝኣመና ኣብ ዓሚቕን ሓቀኛን ዘተ ክንኣቱ መሪጽና።

ኣብ ሕቶ ሓድነት ብዝምልከት፡ መርገጽ ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራ ከምዚ ዝስዕብ'ዩ። ኣብዚ ዝካየድ ዘሎ ህዝባዊ ቃልሲ፡ ኩሉ ኤርትራዊ ብዘይ ኣፈላላይ፡ ልኡላውነት ህዝቢ (Popular sovereignty) ንምርግጋጽ ዕዙዝ ተርኡ ክጻወት ናይ ኩሉ ኤርትራዊ ዜጋ ጉቡእን ሓላፍነትን እዩ። ነዚ ናይ ሓድነት ሕቶ ንምምላስን፡ መስርሕ ዲሞክራስያዊ ለውጢ ንምርግጋጽን ድማ፡ ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራ ምስቶም ተመሳሳሊ ራእይን መደብ-ዕዮን ዘለዎም ውድባት ክሳብ ናይ ምሉእ ሓድነት ጉዕዞ ክኸይድን፡ ምስተን ዝተረፉ ተቓወምቲ ሓይልታት ድማ፡ ተቐራሪቡ ብሓባር ክሰርሕን ወትሩ ቅሩብ ምዃኑ ደጊመ ከረጋግጸልካ እፈቱ። ምምስራት ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራ ንባዕሉ፡ ውጽኢት ናይቲ ኣብ ዝተፈላለየ እዋናት ክኸይድ ዝጸንሐ ሓድነታዊ ስራሓትን ምንቅስቓሳትን እዩ። እዚ ጻዕርታት'ዚ ውን ኣብዚ ደው ዝብል ዘይኮነ፡ ቀጻሊ ተልእኾ ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራ እዩ። ሓደ ካብቲ ኣብ መንጎ ክልቲኣን ውድባት ኣብ ከምዚ ዓይነት ስምምዕ ንምብጻሕ ካብ ዝሓገዙ ረቛሒታት ድማ፡ ክልቲኣን ውድባት ኣብ ሕቶ ሓድነት ካብ ዝነበረን ሓባራዊ ኣወንታዊ ኣረዳድኣ ዝመንጨወ፡ ስነ-ኣእምሮኣውን ፖለቲካውን ቅሩብነት ናይ ክልቲኣን ውድባትን እዩ። ብዘይካዚ ኣብ መንጎ ክልቲኦም ወገናት ዝነበረ ዓሚቑ ሌላን ፍልጠትን ንባዕሉ፡ ኣብ መንጎ ኽልቲኦም ተዛተይቲ ወገናት ምትእምማን ዝሰፈኖን ውህደት ዘዓሰሎን ህዱእን ንጹር ዕላማታት ንምርግጋጽ ዝዓለመን ዘተ ንኽካይዱ ኣወንታዊ ተራ ምጽዋቱ ውን ክሰሓት ኣይግባእን።

ሕቶ፡ ክልቲኡ ሸነኻት ኣብ ሓድነት ምምጽኡ፤ ዝህቦ ፍሉይ ኣስተዋጽኦ እንታይ ምኻኑ'ዶ መብራህካልና?

ብዝሒ ውድባትን ሰልፍታትን ኣብ ደንበ ተቓውሞ፡ ካብ ብዝሒ ፖለቲካዊ ኣረኣእያታትን መስመራትን ዝብገስን፡ ወይ ውን ብንጹር ነቲ ንፖለቲካውን ቁጠባውን ማሕበራውን ረብሓታት ዝገልጽ ፖለቲካዊ ራእይን ስነ-ሓሳብን ዝነቅል ኣይኮነን። እንታይ ደኣ፡ ብዝሒ ተቓወምቲ ውድባትን ሰልፍታትን፡ ካብ ጸቢብን ኣዕናውን ፖሊሲታት ስርዓት ኢሰያስን፡ ካብ ስምዒታዊ ናይ ምብትታን ባህርያትን ውልቃዊ ግርጭታትን ዝዓብለሎ፤ ናይ ሕሉፍ ታሪኽ መረረን ዝናን ዘንቀሎን ምንባሩ እዩ።

ስለዝኾነ ድማ፡ እዚ ዝወሰድናዮ ስጉምቲ፡ ካብዚ ንዝምድናታት ተቓወምቲ ሓይልታት ንነዊሕ እዋን ዝሓንከረ ናይ ምብትታን ተርእዮ ንምውጻእን ኣብ ቅድሚና ተገቲሮም ዘለዉ ናይ ሓባር ዕላማታት ንምዕዋትን ተባሂሉ ዝተወስደ ቀዳማይ ተባዕ ስጉምቲ'ዩ።

ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራ ሓድሽ ሓይሊ ኣብ ዙርያኡ ምጥርናፉ፡ ንብዙሓዊ ኣቃውማን ምሉእ ሃገራዊ መልክዕን ናይቲ ሰልፊ ዝያዳ ድምቀት ዝውስኽ ኣብ ርእሲ ምኻኑ፡ ነቲ ሰልፊ ውን "ምምስራት ሰፊሕ ህዝባዊ ሰረት ዘለዎ ሰልፊ" ዝብል መሰረታዊ መርሆኡ ንምዕዋት ሓጋዚ ተራ ዝጻወት ስጉምቲ'ዩ።

ብዘይካ'ዚ ዝተወስደ ስጉምቲ፡ ንሞራል ህዝብና ዘበራብርን፡ ዕግበት ዝሰኩዕን፡ ነቲ ኣንጻር ዲክታቶርያዊ ስርዓት ህግድፍ ዝኸይድ ዘሎ ቃልሲ ሓቀኛ ምኻኑ ዘነጽርን ዘጎልብትን፡ ንምርግጋጽ ዲሞክራስያዊ ለውጢ ዘተስፉን ሓባሪ ዓወት ውን እዩ።

ሕቶ፡ ዕዉት ምጽንባር ሰልፊ ህዝብን ምንቅስቓስ ደሞክራስያዊ ተቓውሞ ኤርትራ-ጋሽ ሰቲትን፤ ኣብ መስርሕ ሓድነታዊ ጉዕዞ ንዘሎ ሰልፊ ደሞክራሲን ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራን ቀልጢፉ ንኸዝዘም ዘሕድሮ ጽልዋ እንታይ እዩ ትብል?

መስርሕ ሓድነት ኣብ መንጎ ሰልፊ ህዝብን ዲሞክራስን ኤርትራ ብጽቡቕ'ዩ ዝስጉም ዘሎ። እዚ ሕጂ ኣብ መንጎ ሰልፍናን ምንቅስቓስ ዲሞክራስያዊ ተቓውሞ ኤርትራ-ጋሽ ሰቲትን ዝተኸተመ ናይ ሓድነት ስምምዕ ድማ፡ ብዓቢኡ ኣካል ናይቲ ተዓጢቕናሉ ዘለና ናይ ሓድነት መስርሕ ኮይኑ፡ ዘይቁርመም ኣካል ናይቲ ኣብ መንጎናን ኣብ መንጎ ሰልፊ ዲሞክራስን ዝኸይድ ዘሎ ናይ ሓድነት መስርሕ ውን እዩ። ኣብ ርእሲኡ'ውን፡ እዚ ምስ ምንቅስቓስ ዲሞክራስያዊ ተቓውሞ ኤርትራ-ጋሽ ሰቲት ዝተበጽሐ ስምምዕ፡ ንሰልፊ ህዝብን ሰልፊ ዲሞክራስን፡ ናብቲ ዝኣንፈትኦ መደምደምታ ንኽበጽሓ ዝያዳ ዘተባብዕ እዩ። ብተወሳኺ፡ እዚ ዝተወስደ ናይ ሓድነት ስጉምቲ፡ ኣብ ደምበ ተቓውሞ፡ ተመሳሳሊ ፖለቲካዊ ዕላማታትን ራእይን ንዘለወን ውድባት፤ ሓድነታዊ ጉዕዞኦን ከቀላጥፍ ዝኽእል ዕድል ክኸፍት ከሎ፤ ነተን ብንጹር ዕላማታት ዝፈላለያን ንጹር ራእይ ዘለወን ውድባት ጸቢብ ውድባዊ ርእይቶታተን ኣወንዚፈን ነቲ ኣብ ቅድሚ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ተገቲሩ ዘሎ ሓደገኛ ሃገራዊ ግድል ንምፍታሕ ተጠርኒፈንን ተቐራሪበንን ንኽሰርሓ ከም ኣርኣያ ክወስደኦ ዝኽእላ መስርሕ ውን እዩ።

ሕቶ፡ ዲሞክራስያዊ ለውጥታት ንኸይተኣታቶ ብድርቅና ዓጊቱ ዘሎ መንግስቲ ኤርትራ፤ ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ብኸመይ ክገጥሞ ከምዝኽእል'ዶ ከተብርሃልና ትኽእል?

እቲ ነጻ ሃገርን ሓራ ዜጋን ንምህናጽ ዝተበገሰ ዕላማ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ፡ ኣብ መደምደምትኡ ከይበጽሐ ተቐጺዩ ምህላዉ ኩሉ ዝሰማማዓሉ ሓቂ'ዩ። ምኽንያቱ እታ ህዝቢ ኤርትራ ንነዊሕ ዝበሃጋን ዝተጸበያን ነጻ ሃገር፡ ካብ ትጽቢቱ ወጻኢ፡ ናይ ሓደ ጉጅለ ሃገር

ኮይና ብምርካባ፡ መብጽዓ ሰማእታትናን ሕልሚ ህዝብናን ግህዶ ክኸውን ኣይከኣለን። ስለዝኾነ ድማ፡ ናይዚ ዘይተመለሰ ሃገራዊ ዲሞክራስያዊ ሕቶ'ዚ ናይ ምምላሱ ሓላፍነት ወሲዱ ብዕቱብ ክቃለስ ዝግባእ ድማ፡ እቲ ኣብ ቃልሲ ዝርከብ ደንበ-ተቓውሞ ኤርትራ እዩ። ይኹን እምበር፡ ነዚ መስርሕ'ዚ ኣብ ዝሓለፈ መድረኽ ብቐንዱ ዘምከኖ ምኽንያታት ክንሰግሮ እንተዘይክኢልና፡ ንመስርሕ ዲሞክራስያዊ ለውጢ መሊስና ንድሕሪት ክንጎቶ እምበር፡ ንቕድሚት ክንድርኾ ብምንም-ተኣምር ኣይንኽእልን ኢና። ማለት ኣረጊት ኣገባብ ኣተሓሳስባን መርሆን ሰፊኑ ከሎ ዝግበር ምቅይያራት ናይ ውልቀ-ሰብ፡ ወይ ውን ምቅይያር ናይ ሓደ ፖለቲካዊ ሓሳብ ብኻልእ፤ ንህዝብና ዝቃለሰሉ ዘሎ መሰረታዊ ለውጢ ንምምጻእ ዘዐውት ኣይኮነን። ኣብ ውሽጢ ዙርያ ናይቲ ዘሎ ዲክታቶርያዊ ስርዓት'ውን እንተኾነ፡ ነዚ መስርሕ ከረጋግጾ ብቕዓት የብሉን።

ነዚ ከነረጋግጽ እንተኾይንና ድማ፤ ሓይልታት ተቓውሞ ንናይ ዘለናዮ ዘመን ባህረ ፖለቲካዊ ሓይልታት ብጉቡእ ክርዳእ የድሊ ፡ መደብ-ዕዮኣን ምስ ሓፈሻዊ ርድኢት ናይ ዘመንና ፖለቲካዊ ሓይሊ ክቓንያን፡ ንኣተሓሳስባኣን ካብ ዝደሓረ ቀይድታትን ኣረዳድኣን ከም ዝናገፍ ክገብራን፡ ንዝካኣል ኣገባባትን ናውትን ተጠቒመን ንህዝቢ ኣብ ዙርያአን ንምዕሳል ክረባረባን፡ በዚ ኣቢለን ድማ፡ ንህዝቢ ኣንጻር ዲክታቶርያዊ ስርዓት ህግዲፍ ከለዓዕላን፡ ንናይ ለውጢ ኣድማዒ ዓቕምታቱ ብግቡእ ክጥቀማን ይግባእ። ንሕና ከም ሰልፊ ህዝቢ፤ ደሞክራስያዊ ለውጢ ንምምጻእ ኣብ ዝግበር ቃልሲ ሰለማዊ ኣገባብ ቃልሲ ምጥቃም ኣድማዕነት ዘለዎ ኣገባብ ቃልሲ ምዃኑ ንኣምን። ሰለማዊ ዲሞክራስያዊ ቃልሲ ክንብል ከሎና፤ ከምቲ ገለ ወገናት ዘተንፍስዎ ሰለማዊ ሰልፊ ምክያድ ወይ ውን ምስ ስርዓት ህግድፍ ኣብ ዘተ ምእታው ኣይኮነን፡ እንታይ ደኣ፤ ጸላውን ኣድማዕን ኣገባባት ተጠቒምካ ነቲ ኣብ ዘውዲ ስልጣን ተኾዲጨ ዝርከብ ስርዓት ምንጪ ስልጣኑ ንምድኻምን ካብ ህዝቢ ንምንጻሉን ዝዓለመ ወሳንን፡ ንነዊሕ ዝጠመተን ለውጢ ዘበስርን ውሑስ ኣገባብ ቃልሲ እዩ። ብኸምዚ ድማ፡ ነቲ ስርዓት ካብ ናይ ሓይሊ ምንጪታቱ ነጺልካ ስልጣን ናብ ንቡር ቦትኡ ማለት ናብ ህዝብን ትካላትን ከም ዝምለስ ምግባርን ኣሳርን ተኣሳርን ቀታሊን ተቐታሊን ባህሊ ንምልጋስን ናይ እንካን ሃባን መንፈስን ናይ ምረድዳእን ምዝታይን ባህሊ ዝሰፈኖ ሕብረተ-ሰብ ንምህናጽ ዝዓለመ ኢዩ።

ሕቶ፡   ኤርትራውያን ንሂወቶም ድሕነትን ዑቕባን ንምርካብ ዶብ ሱዳንን ኢትዮጵያን እናሰገሩ ብብዝሒ ይኣትዉ ኣለዉ፡ እዚ መወዳእታ ዘይብሉ ቅልውላው ፍታሕ ተረኺቡ ዘኽትመሉ ይርኣየካ'ዶ?

ውህሉል ተመኵሮታት ታሪኽ ከም ዝምስክሮ፡ ዲክታቶርያዊ ስርዓት ከያዳይ እምበር፡ ኣብ ስልጣን ንዝልኣለም ተኾዲጨ ዝነብር ስርዓት ኣይኮነን። ኣብዘን ዝሓለፋ 18 ዓመታት፡ ማለት ኣብ ትሕቲ ዲክታቶርያዊ ስርዓት ኢሳያስ፡ ውህሉል ተመኵሮ ህዝቢ ኤርትራ ዝመስክሮ ኣብ ሃገራዊ መንነቱ ጽኑዕ ምዃኑ ኢዩ።፣ምኽንያቱ ሃገራዊ መንነት ንኹሉ ሕብረተ-ሰብ ኤርትራ ምስ ዝተፈላለየ ፖለቲካውን ስነሓሳባዉን ማሕበራውን ባህላውን ሓይልታቱ፤ ናይ ሓቅታቱ ሓቒ ስለዝኾነትን ንኤርትራዊ ባዕላዊ ሓድነት ንምርግጋጽ እምነ-መሰረት ንምፍጣር ዘኽእሎ መሰረታዊ ዓንዲ ስለዝኾነን እዩ።   ሎሚ እንርከበሉ ዘለና መዋእል፡ እቶም መወዳእታ ጥበብን ፍልጠትን፡ ፍትሕን ንጽህናን ንሕና ኢና፤ ብዘይካና ካልእ ቅኑዕ ኣማራጺ የለን እናበሉ ዝግዕሩ ዝነበሩ፤ ህዝቢ ድማ ዝረኣይዎ ክርእን ዝኣመንዎ እምነት ክኽተልን፤ ክምእዘዞምን ጥራይ ዝእዝዝዎ ዝነበሩ ዲክታቶራውያን ስርዓታት ዝሃሙሉ ዘለዉ መዋእል እዩ። እዚ በቲ ሓደ ሸነኽ ክኸውን እንከሎ፡ ብኻልእ ሸነኽ ድማ፡ እንርከበሉ ዘለና መዋእል፡ ናይ ካልኦት ርእይቶ ምኽባር፡ መሰል ወዲ-ሰብ ምሕላውን፡ ብዙሕነት ሰልፍታትን ቅዱስ ውድድርን ኣብ መንጎ ሰልፍታት ምፍቃድ፡ መሰል ነጻ ርእይቶ፡ እምነት ምቅዋምን ምውዳብን..ወዘተ…ምውሓስን ዝልለ መዋእል ኮይኑ፡ ከም ጭቡጥ መርኣያ ናይዚ ድማ ቁጽሪ ዲሞክራስያውያንን ቅዋማዊ ስርዓታትን፡ እናዓበየ ምምጽኡ'ዩ። ፍትውቲ ሃገርና ኤርትራ ውን፡

ኣብዚ ናይ መዋእልና ማዕበል ከይተጸንበረት ኣይክትተርፍን እያ። እዚ ድማ፡ ይንዋሕ ይሕጸር፡ ግህዶ ከምዝኸውን ኣይጠራጠርን። ይኹን እምበር፡ እቲ ምኽዱ ዘይተርፎ ስርዓት ምስ ከደ፡ ድሕሪኡ ከቢድ ጾርን ሽግርን ክገድፍ ምኻኑ ዘየካትዕ ኣምር ኮይኑ፡ በዚ ሽግራት'ዚ ከይንልከፍ (immune) ሃገራዊ ሓድነትና ዓቂብና ማሕበረ-ሰብኣዊ ቀጻልነትናን ከነረጋግጽን እንተደኣ ደሊና፡ ፖለቲካዊ፤ ባህላውን ማሕበራውን ጥምረትና ከነደልድል ይግባእ።